

خوراندن غذا و مایعات به بیمار، دوران پایانی بیماری

برای فایل PDF کلیک کنید

به کانال تلگرام ما به پیوندید

پدر بزرگ هشت سال است که به بیماری آلزایمر مبتلا شده است. احمد مشغول خوراندن ناهار به وی بود. وی لقمه های کوچک در دهان پدر بزرگ می گذاشت و با حوصله منتظر می شد که وی هر لقمه غذا را بجود و فرو دهد. ناگاه صدای زنگ تلفن احمد بلند شد. غذا به گلوی پدر بزرگ پرید و وی شروع به سرفه زدن کرد. سرفه زدن همراه با ریزش آب از چشم و بینی پدر بزرگ ادامه داشت و در نهایت وی دچار استفراغ شد.

ورود مواد غذایی به داخل کانال هوا

در دوران پایانی و گاهی حتی در دوران میانی بیماری، بیمار ممکن است به مشکلات بلع دچار شود. وی ممکن است از جویدن غذا ناتوان باشد یا عمل بلع به صورت ناقص انجام شود. بدین معنی که مقداری از مواد غذایی، ناخواسته، به داخل نای و مجرای تنفسی وی هدایت شود. (مقاله خوردن و آشامیدن، دوران اول و میانی بیماری را مطالعه کنید).

- ورود غذا و مایعات به داخل نای، معمولاً با سرفه های شدید بیمار همراه است. در صورتی که وی توان لازم برای سرفه کردن را داشته باشد، مواد فرو رفته در کانال هوا، به بیرون پرتاب خواهد شد. متأسفانه، خواه ناخواه مقداری از مواد به داخل ریه راه پیدا می کنند و ممکن است در اثر تکرار، به عفونت ریه منجر شود.

- برای جلوگیری از ورود مواد به داخل کانال هوا، اطمینان حاصل کنید که عوامل حواس پرتی را هنگام خوردن و آشامیدن کاملاً برطرف کرده اید. بیمار را به حالت کاملاً عمودی بنشانید و سر وی را کمی به طرف جلو خم کنید. این کار کانال هوا را در زمان بلع بسته نگاه می دارد.

- در صورت سرفه شدید، بیمار ممکن است به استفراغ دچار شود. با خونسردی با این مشکل رو به رو شوید، بیمار را به طرف جلو خم کنید و بگذارید استفراغ کند. قبل از خوراندن هر گونه مواد به وی، اطمینان حاصل کنید که دهانش کاملاً خالی شده است.

فراموش کردن عمل بلع

- با پیشرفت بیماری، بیمار ممکن است مواد غذایی را بحدود ولی آن را بلع ننماید. به بیمار یادآوری کنید که غذایش را بلع کند. به آرامی به لب، چانه، و لپ او دست بزنید و وی را تشویق به بلع کنید.
- می توانید یک قاشق خالی را به سمت دهان بیمار بیاورید و اگر دهانش را باز کرد قاشق را به داخل دهان او وارد کنید. ممکن است با این کار بتوانید عمل بلع را دوباره راه اندازی کنید.
- یک قاشق کوچک از مواد غذای ناهمگون با آنچه که بیمار در دهان دارد، مثلاً کمی بستنی، کمپوت، یا ماست به او بدهید. شاید از این راه او را به عکس العمل بلع وادار کنید.
- از اهرم کردن و باز کردن دهان بیمار توسط قاشق و چنگال جداً خودداری کنید. این کار باعث ایجاد استرس در بیمار خواهد شد، ممکن است به لثه و دندان او آسیب برساند، و احتمال ورود مواد به کانال هوای وی را افزایش دهد.

مختل شدن عمل بلع

- در صورتی که موفق به شروع مجدد عمل بلع توسط بیمار نشدید، راه چاره دیگر، خالی کردن دهان بیمار از مواد غذایی است. برای این کار می توانید از دستگاه ساکشن استفاده کنید.
- ساکشن وسیله ی قابل حملی است که کار آن شبیه دستگاهی است که دندانپزشک در زمان ترمیم دندان، برای کشیدن آب دهان شما، از آن استفاده می کند. نوع کوچک و قابل حمل این دستگاه را می توانید از فروشندگان کالای پزشکی خریداری کنید.
 - ساکشن معمولاً با برق و باتری کار می کند. دو شاخ آن را همواره در پریز برق بگذارید تا باتری آن شارژ شده و همیشه آماده به کار باشد. هر زمان که بیمار را از منزل خارج می کنید، دستگاه ساکشن را هم همراه ببرید تا در صورت نیاز از آن استفاده کنید.
 - هر زمان که با بکار بردن شگردهای این مقاله موفق نشدید عمل بلع را دوباره راه اندازی کنید، می توانید دهان بیمار را، توسط این ساکشن از مواد غذایی خالی کنید، و دوباره به خوراندن غذا به بیمار پردازید.
 - تجربه ثابت کرده است که معمولاً بیمار پس از خالی شدن دهانش، دوباره به حالت عادی شروع به خوردن و بلعیدن می کند.

عمل بلع را آسان کنید

- زمانی فرا می رسد که بیمار از خوردن غذای معمولی و بلعیدن آن درمی ماند. جویدن کافی مواد و آماده کردن آن برای بلع از توان بیمار خارج می شود. چه باید کرد؟
- با پختن بیشتر و کاملاً له شدن حبوبات و مواد جامد دیگر داخل غذای بیمار، مشکلات این مرحله را هرچه بیشتر به تأخیر بیندازید.
 - در نهایت راه چاره دیگری به جز پوره کردن غذای بیمار وجود ندارد. می توانید مواد را در مخلوط کن یا غذا ساز منزل به صورت پوره، شبیه غلظت ماست، درآورید. بلع مواد پوره شده برای بیمار بسیار آسان تر است و کمتر به کانال هوا راه پیدا می کند.

- همگام با این نوع مشکلات بلع، آشامیدن آب و مایعات، به دلیل رقیق بودن آنها، برای بیمار مشکل خواهد شد. عامل اصلی این اشکال، راه یافتن مایعات به داخل کانال هوای بیمار است.
- در این مرحله می توانید از مواد غلیظ کننده برای غلیظ کردن مایعات و آب آشامیدنی بیمار استفاده کنید. آسان ترین آن استفاده از نشاسته است. نشاسته را با غلظت نسبتاً بالا، شبیه ماست غلیظ، در یک ظرف آماده کنید و در یخچال نگه دارید. در هنگام صرف آشامیدنی، از نشاسته غلیظ و آماده، به مقدار لازم، به لیوان مایعات بیمار اضافه کنید. میتوانید از کمی عرق نعناع و شکر برای گوارا تر کردن آب و زایل کردن طعم نشاسته استفاده کند.
- در ابتدا، برای بلع آسان، غلظت مایعات در حد شربت داخل کمپوت هلو کافی است ولی با پیشرفت بیماری، بیمار نیاز به غلظت بیشتری دارد که بتواند مایعات را به راحتی بلع نماید. این غلظت ممکن است به تدریج به اندازه غلظت عسل یا ماست نسبتاً سفت برسد.

مراحل پایانی بیماری

- در مراحل پایانی، مشکل بلع بسیار شدیدتر خواهد شد. ممکن است بیمار از بلع هرگونه غذا و آشامیدنی ناتوان باشد و با خوردن اندکی موادغذایی، دچار سرفه های شدید و حالت خفگی شود.
- در این مرحله ممکن است بیمار از خوردن و آشامیدن به کلی سر باز زند. اگر در شروع بیماری، بیمار از قدرت استدلال و تفکر لازم برخوردار است، لازم است در آن زمان که وی قادر به درک مسایل است و می تواند اظهار نظر کند، درباره این دوران بسیار سخت و نگران کننده، با وی مشورت کنید و از خواسته های او در دوران پایانی آگاه شوید.
- یک بیمار ممکن است درخواست کند که از همه ی شگردها برای ادامه ی زندگی وی استفاده شود و مثلاً از راه بینی و توسط لوله، یا از راه لوله ی زیر پوستی داخل معده، به وی غذا و مایعات داده شود.
- بیمار دیگر ممکن است تمایل نداشته باشد که زندگی وی با وسایل و کارهای مکانیکی ادامه یابد. یا در زمانی که وی از کوچکترین کیفیت زندگی بی بهره است از راه لوله تغذیه شود.
- مشاوره و تصمیم گیری درباره این گونه مسایل و در صورت امکان با شرکت خود بیمار در زمان شروع بیماری، انجام خواسته های وی را برای مراقب در این مرحله آسان تر می کند. کیفیت زندگی بیمار و توصیه های پزشک معالج در این تصمیم گیری بسیار موثرند. به هر صورت این یک تصمیم شخصی و خانوادگی است. هر تصمیمی که بگیری، همان تصمیم درست است.
- در زمانی که کلیه ها و سیستم های داخلی بیمار از کار می افتند، تزریق مایعات و غذا به بیمار، برای وی تولید استرس و فشار بیشتری خواهد کرد و بهتر است از این کار صرف نظر شود.
- ویدیوی آموزنده زیر توسط خانم باربارا کارنز، پرستاری که سالهای متمادی از بیماران دوران پایانی مراقبت کرده، تهیه شده است. برای آگاهی بیشتر، دیدن آنرا به شما توصیه میکنیم.

Gone From My Sight, Barbara Karnes RN.

<http://www.youtube.com/watch?v=PPx-qpos57g>

www.dardashna.ir